

**КРУГЛИЙ СТИЛ: «ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА
ПРИДНІПРОВСЬКО–ДОНЕЦЬКОГО РЕГІОНУ:
СУЧАСНИЙ ВИМІР ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ
ЕКОЛОГІЧНОЇ ЗАГРОЗИ»**

Гнибіда О.А.
*методист Донецького обласного
еколого-натуралістичного центру
м. Краматорськ, Україна*

**РОЛЬ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЮНИХ НАТУРАЛІСТІВ
ДОНЕЦЬКОГО ОБЛАСНОГО ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНОГО
ЦЕНТРУ У ЗБЕРЕЖЕННІ БІОРОЗМАЇТТЯ СХОДУ УКРАЇНИ**

*«Природа – це простір душі. Будьмо ж чутливими
до його засіву й проростання, до кореня й пелюстки,
до стовбура і крони, до голосу і помаху крила,
до зеленого світу поезії та животвору»*

М.Ф.Сингаївський

Донбас – це не тільки індустріальний край. На його терені багато мальовничих місць і куточків, серед них і заповідні, де можна сховатися від міської метушні, набратися сили і духу для подальшого добротворіння.

Найефективнішим способом збереження і відновлення природних комплексів та об'єктів є організація територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

В Донецькій області створено 112 об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного і місцевого значення загальною площею 91,7 тис. га, що становить 3,46 % її території, у тому числі 7 заказників державного рівня, 10 пам'яток природи; 42 заказників місцевого значення, 20 пам'яток природи, заповідні урочища та пам'ятку садово-паркового мистецтва.

Багаторічний досвід експедиційних обстежень рослинності Донбасу вченими Національної Академії Наук України дає підстави припускати, що не менше половини місцезнаходжень рідкісних і зникаючих видів флори регіону ще не встановлено і не внесено в бази даних учених.

Іноді для створення загальної карти розповсюдження видів не вистачає документальних відомостей про конкретні рідкісні рослини в окремих регіонах або навіть в місцях, де вони ще збереглися. Саме тому учні-юннати можуть надати істотну допомогу, наприклад, досліджувати конкретні умови зростання рідкісних рослин.

У своїх дослідженнях флори юні екологи Донецького обласного еколого-натуралістичного центру спробували охопити одну з найменш вивчених територій Донецької області, яка знаходиться далеко від великих адміністративних центрів – територію Піддубненської сільської ради Великоновосілківського району. Останні дослідження флори в даному регіоні проводилися більше 30-ти років тому і були поверхневими.

В результаті маршрутних досліджень юннатами були виявлені такі рослини Донецької області, що занесені в Червону книгу України, або знаходяться під загрозою зникнення: сон чорніючий, тюльпан дібровний, шафран сітчастий, рябчик малий, рястка Буше, ковила Лессінга, ковила українська, карагана скіфська, глечики жовті, дріоптерис чоловічий

З 2006 року юними екологами ведеться робота по вивченню популяцій перелічених вище видів. Ареали зростання наносяться на карти місцевості. По можливості визначається загальна кількість рослин популяцій та середня густина рослин, а також антропогенний вплив на кожну з вивчених популяцій.

На території заказників, що знаходяться у Великоновосілківському районі, виявлено ряд проблем, пов'язаних із антропогенним впливом на природу:

- виникнення стихійних сміттєзвалищ;
- у весняний період проводиться випалювання сухостою, що негативно впливає на збереження «червонокнижних» видів флори та фауни;

- зафіксовані випадки розведення вогнищ під час відпочинку;
- миття автотранспортних засобів біля водоохоронних об'єктів;
- сінокосіння у весняний період до червня-місяця;
- самовільне використання земельних ділянок території заказників не за цільовим призначенням.

Юннати не тільки вивчають і досліджують, а й проводять практичні заходи:

- Ведуть роз'яснювальну роботу серед місцевого населення щодо недопустимості спалювання сухостою з метою збереження видового фіторізноманіття;

- Облаштовують місця відпочинку;

- Надають рекомендації правлінням місцевих сільськогосподарських підприємств щодо недопустимості використання хімічних засобів захисту рослин на полях, прилеглих до природоохоронних територій;

- Розробляють маршрути природоохоронних екологічних стежок, які допомагають регулювати пересування населення по території заказників з метою збереження їх природного комплексу.

У сучасному світі все більше зростає значення охорони природи. Однією із складових її частин є ліси та їх рослинність. Поблизу села Іскра Великоновосілківського району розташовані зелені насадження, травостій яких складається з лісових ефемероїдів, що відрізняються порівняно коротким весняним періодом розвитку, і не дивлячись на це, мають велике значення в утворенні фітомаси і подальшому кругообігу біогенних елементів в лісових екосистемах. Майже всі ефемероїди відрізняються високими декоративними якостями, а деякі види з гарними квітками швидко зникають в результаті їх систематичного зривання (тюльпан дібровний і шафран сітчастий), які занесені до Червоної книги України. Тому вивчення юннатами популяцій ранньоквітучих рослин-ефемероїдів з метою їх подальшої охорони в лісонасадженнях села Іскра представляє велике практичне значення.

Цікаве дослідження провели юні екологи Донецького обласного еколого-натуралістичного центру і по вивченню фіторозмаїття Великоанадольського лісу. У результаті досліджень ними був проведений аналіз видового складу дерев та чагарників, а результат досліджень занесений в таблицю «Висота і тривалість життя дерев Великоанадольського лісу». За результатами досліджень видана книжечка «Великоанадольський ліс», яка започаткувала цілу серію видань «Біорозмаїття Сходу України», куди увійдуть дослідження юними натуралістами заповідних територій Донеччини, пам'яток природи, заказників, урочищ.

Макогон Ю. В.
доктор економ. наук, проф.
Донецкий национальный
университет имени Василия
Стуса, м. Винница, заслуженный
деятель науки и техники Украины

ИННОВАЦИИ В СФЕРЕ ЭНЕРГЕТИКИ В УКРАИНЕ

Вступление. Современный экономический кризис стал серьезным испытанием для национальных экономик, особенно для стран с переходной экономикой, к которым относится и Украина. К присущему этим странам хроническому дефициту финансовых ресурсов, слабости банковской системы, низкому уровню менеджмента добавляется большая изношенность основных фондов предприятий в старопромышленных регионах, а также их высокая энергоемкость при существенном удельном весе в экономике страны.

Кризисные явления особенно остро повлияли на предприятия экспортоориентированных отраслей экономики Донецкой обл., которая обеспечивает более 20 % объема реализации экспортной продукции Украины [10].